

Galasi Shɛɛn **Tudunmɔɔ Pɔli ya sɛmɛ wemu tun** **Galasi shɛɛn mu ge**

Jɔgɔ ye p'a byi na Galasi shɛɛn wɛ?

Egilizii piimu nɔhɔ Pɔli ya tenɛ Galasi fiige ki ni ge, pee pu jɛ Galasi shɛɛn pee. Pee jɛ: Ikone, Lisitiri, ni Deribe (Kapyegee 14). Galasi fiige ki nijaa wogo ki jɛ Turuki fiige ki funɔɔ ni. Ba Pɔli ya pa bye wu jɛ Galasi ni wɛ, a Yawutuu pii di she ganha na kalaa watii kaan pu mu. A p'i jo na Pɔli jɛ tudunmɔɔ nijemɛ wɛ, na wu ya ta na Musa wo saliya wu wo kalaa wu kaan wu kangana na wɛ.

We sɛmɛ we kakana jɔɔɔ

Ye p'a jo wá Pɔli na ge, yee faara Pɔli ya jo, na fɛnhɛ pu funyɔ to ni wu kalɛgɛɛ ni wuyɛ pyaa kapyegee ni. Na li she na kaɔii li wa wee wo Kile jomɔ yɛɛ le, na li she na n'a daa ya ye Musa wo tɔ wu na. A w'i li she sanha na n'a daa fɛɛ ya foro Musa wo tɔ wu nɔhɔ ni, na jiiɛɛɛ nivɔɔɔ pyi, a Fɛɛɛɛ Munaa di pu jaha co tee jiiɛɛɛ ti ni (Kapyegee 5).

Sɛmɛ wu kafila jɔgbɔɔ

Galasi Shɛɛn 1—2 Pɔli fò mujuu. W'a li she na Yesu Kirisa wo tudunmɔɔ wee jɛ.

Galasi Shɛɛn 3—4 Kile ya sipya jateni sipyitiime Musa wo saliya wu koro jaari funɔɔ ni wɛ.

Galasi Shɛɛn 5 Wèe ya foro saliya wu nɔhɔ ni, a Fɛɛɛɛ Munaa di wèe jaha co fɛɛɛɛ ni.

Galasi Shɛɛn 6 Pɔli wo yeri yeri jomɔ ni wu duba.

Pɔli ya Galasi shɛɛn shaari

¹ Nɛ Pɔli, nɛ jɛ Kirisa wo tudunmɔ. Sipiyawyyii ya ta nɛ pye tudunmɔ wɛ. Nɛ di ya nɔhɔ pye bɛ tudunmɔ sipiyawyyii baraga ni wɛ, fo Yesu Kirisa ni To Kile wemu w'a Yesu jɛ na yeege xu ni ge. ² Nɛ ni na cebooloo piimu pu wa naha ge, wɛɛ p'a sɛmɛ wu tun Galasi fiige ki n'a daa fɛɛ pu mu.

Wɛɛ ya yi shaari: ³ Wù To Kile ni wù Kafɔɔ Yesu Kirisa wu niimɛ tirige yi na, p'i jɔɔjɛ bɛ kan yi mu.

⁴ Yesu Kirisa w'a wuyɛ kan na pye saraga, kɔnhɔ wu wɛɛ shɔ wù jurumu wu na. W'a wɛɛ shɔ ke kɔɔ ke wo yanmuguuyo yi bɛɛri wo fanha ki na, na saha ni wù To Kile wo jidaan wu ni. ⁵ Nɔɔɔ w'a dɛri wu mɛɛ na tuun bɛɛri ni. Amiina.

Tuugo nigin pe ye pu jɛ Kile wo Jozaama pe

⁶ Na cebooloo, Kile wemu w'a yee yiri Yesu Kirisa wo niimɛ wu baraga ni ge, yee na toro kadugo le wee ni tɔvuyo na, na jaanna jɛri jozaama patii fɛni, lee ya nɛ fo xuuni dɛ. ⁷ Jozaama pemu nɛ jo yee mu ge, pee ye pe pu jɛ Kile wo Jozaama pe, patii wa nige pee kadugo na wɛ. Ga sipyii pii pu wa giin p'i yee fungɔnyɔ yi jɛri. Kile Jozaama pe pu wa Shɔvɔɔ wu kaa yu ge, pu funɔɔ ki wa p'i pee jɛri shan. ⁸ Jozaama pemu wɛɛ ya jo yi mu ge, watii bu ba ni jozaama patii ni wɛɛ wo pu kadugo na, w'a pye wɛɛ wa la, w'a pye mɛlɛkɛ na yiri fugba we ni la, weefɔɔ wu lanɔ. ⁹ Wɛɛ ya tee yee jo toro yee mu; n'a da guri di yi jo daha sanha: Wɛɛ ya Jozaama pemu jo yee mu ge, watii bu patii jo yi mu wɛɛ wo pu kadugo na, weefɔɔ wu lanɔ.

¹⁰ Ayiwa wee tuun wu ni, nɛ giin sipyii di da na sɔni laa, nɛ giin Kile di da na sɔni? Na funɔɔ ki jɛ di

nayε kaa taan sipyii mu kunni? Bada! Nε funɲɔ da bi bye di nayε kaa taan sipyii mu sanha, nε bi da ga já bye Kirisa wo kapyebye wε.

Pyegana lemu na Pɔli ya pye na ɲeri Kile tudunmɔ ge

¹¹ Na cebooloo, n'a da yi fiinɲε jo yi mu jo nε Kile Jozaama pemu jo yi mu ge, pee ya ta foro sipya ni wε. ¹² Nε pu ta sipya mu wε, sipya bε di ya nε taanni pu ni wε. Ga Yesu Kirisa yε pyaa k'a nε taanni pu ni.

¹³ Taashiinε li ni, na nε yaha Yawutuu pu wo koo li ni, nε bi doroo torogana lemu na ge, yee wa yee ɲaha logo. Nε bi Kile wo n'a daa fεε pu kana fo xuuni wee tuun wu ni. Nε bi li yerenɲε fo na pu pinneɲε ki ɲunɲɔ tugo. ¹⁴ Nε bi bye na ɓɲii Yawutuu niɲehemεε ɲaha na Yawutuu pu koo li ɲaarigana ni. Wèe sefelεε p'a wèe taanni kalεɲε kiimu ni ge, nε bi nayε bεeri kan kee mu. ¹⁵ Ga Kile bi nε shɔɲri ɓ, ali na ta pu sanha nε se bε wε. Wu ɲidaan tuun w'a pa nɔ ge, a wu wu niimε wu tirige nε na, na nε yiri na pye wu kapyebye. ¹⁶ W'a wu Ja wu she nε na, kɔnhɔ nε da wee Ja wu wo Jozaama pu yu shi wusama bεeri mu, shi wemu ɲε Yawutuu wε. Ba w'a wu she yε nε na wε, nε bε ya watii yege nige wε. ¹⁷ Piimu p'a fεnhε pye Kirisa wo tudunmɔɔ pee nε ɲaha na ge, nε nɔhɔ she Zheruzalemu ni di zhe pee bε yege wε. Ga, a nε faa toro, na gari Arabi ni; lee kadugo na, a nε guri pa Damasi kulo li ni.

¹⁸ Ayiwa, yee taanri w'a toro, a nε na kari Zheruzalemu ni, kɔnhɔ di she foro Pyεeri na. A nε cabyaa kε ni kaguro pye wà ni wu ni. ¹⁹ Ga nε ya ta Kirisa wo tudunmɔ watii bε ɲa nige wε, fo Yakuba

yε nigin pe; wee ηε Kafɔɔ Yesu wo ceborona wa. ²⁰ Yemu n'a yu mε yi mu ge, ali kafineεε nigin bε wa yi ni wε; Kile wa na sεeri. ²¹ Lee kadugo na, ba nε foro Zheruzalemu ni wε, na gari Siiri fiige ki ni; na yiri wà, na gari Silisi fiige ki ni. ²² Ga n'a daa fεε piimu pu bye Zhude fiige ki ni ge, wee wa shishiin bi sanha nε ηa ηii na wε. ²³ Pu bi yi nuri yε sipyii ηɔ na na: «Sipya we wu bi wèe kana taashiine li ni, fo w'a bi li yereηε wu n'a daa wu ηuηɔ tugo ge, weeye pyaa ki bε k'a Kile wo Jozaama pu yu nime.» ²⁴ Lee funηɔ ni, a p'i ganha na Kile sɔni nε wo Jozaama pu wo jo wuu na.

2

Pɔli ya Kirisa tudunmɔɔ pusamaa ηuηɔ círi ta

¹ Ba yee kε ni shishεεε ya toro wε, a nε ni Barinabasi di guri pa sanha Zheruzalemu ni. A nε gari ni Tite bε ni. ² Kile yε pyaa ki bi li she nε na na nε wu she wà, a nε da kari. Ba nε nɔ wà wε, nε ni nahagbaa fεε pu ni, a wèe di she wùye ηa kabanugo. Kile Jozaama pemu nε yu shi wusama bεeri mu ge, a nε pee ηaha jo pu mu, kɔnhɔ labye wemu n'a pye toro ge, ni wemu n'a byi ge, kɔnhɔ wee wa shishiin ganha bu bye ηuηɔ baa wo wε. ³ Tite wemu ni nε kari ge, Girεki wu bye wii. Ga pu ya ta wu karamu fanha bε na fo wu cekɔɔnrɔ pye, kɔnhɔ wu bε di bye Yawutuu pu shi wε. ⁴ Ga, kafinejuu p'a, pee bi puyε pye na n'a daa fεε pee ηε, na ta p'i ηε n'a daa fεε wε, pee pu bi giin w'i cekɔɔnrɔ pye. Wèe ya pye ni Yesu Kirisa ni kariηεεε ni ge, a wèe di bye wùye mu, a pii sipyii pii di beele jé wèe tε ni kɔnhɔ p'i lee ηaha cε. Pu funηɔ ki bye p'i wèe kuruηɔ pa leηε sanha

bulooro ti ni. ⁵ Ga wèe ya sɔɔ na wùye yaha pu kenɛ ni ali jɛɛɛ bɛ funɲɔ ni wù ta logo pu ɲɔ na wɛ, kɔnhɔ Kilɛ Jozaama pe pu wa can wu shɛɛ ge, y'i já pee logo ba pu ɲɛ wɛ.

⁶ Ayiwa, sipyii p'a bi piimu wii na pee pu ɲɛ nahagbaa fɛɛ pu ge, ɲɲɔfɛɛ pu bye pii la, pu shiin bye bɛ ɲɲɔfɛɛ wɛ la, lee la shishiin kaɲɔɔ wa nɛ mu wɛ; bani Kilɛ ya wa shɔɔnri na wo wa ni wɛ. Kilɛ Jozaama pe nɛ bi yu ge, ba nɛ pee ɲaha jo pee nahagbaa fɛɛ pu mu wɛ, pu ya ta ka fara pu na wɛ. ⁷ Ga, a puyɛ pyaa bɛ di li cɛ na Kilɛ w'a pe Jozaama pe kaa le nɛ kenɛ ni nɛ w'a yu shi watii shɛɛn mu ma na jo ba w'a pu kaa le Pyɛɛri kenɛ ni w'a yu Yawutuu pu mu wɛ. ⁸ Bani Kilɛ wemu w'a sefɛɛɛ kan Pyɛɛri mu na wu tun Yawutuu pu mu ge, wee ninumɔ w'a sefɛɛɛ kan nɛ bɛ mu na nɛ tun shi wusama mu. ⁹ Yakuba ni Pyɛɛri ni Yohana, pee piimu pu bi wii nahagbaa fɛɛ pu ge, pee bi li cɛ na Kilɛ w'a te tuduro te kaa le nɛ kenɛ ni wu wo niime wu funɲɔ ni. A p'i pu keye le nɛ ni Barinabasi keye ni, wee fò we ya li shɛɛ na wèe bɛɛri ya pye nigin. A wù bɛɛri di binne na bɛ yi na nago wèe pu shɛ baari pyi shi wusama tɛ ni, pee bɛ di shɛ baari pyi Yawutuu pu tɛ ni. ¹⁰ A p'i li shɛ yɛ wèe na na wèe pu shɛ wù fungɔngɔ yaha funmɔ fɛɛ na. A nɛ bɛ di la le nayɛ ni na ganha na lee pyi.

Pɔli ya Pyɛɛri jaagi Ancɔsi kulo li ni

¹¹ Ayiwa, ga ba Pyɛɛri ya pa ba Ancɔsi kulo li ni wɛ, a nɛ ba wu jaagi sipyii pu bɛɛri nii na; bani kaa lemu w'a bi pye ge, lee bi ɲɔ wɛ. ¹² Wu cebooloo shi watii shɛɛn piimu pu bye n'a daa fɛɛ Ancɔsi ni ge, Pyɛɛri bi binneɛ na li ni pee ni. Ga, a Yakuba

di ba sipyii pii tun kari Ancɔsi ni. Ba pee ya nɔ wɛ, a Pyɛɛri di fɛɛ kɔn shi wusama wo n'a daa fɛɛ pu na, na bye wu ya sɔɔ w'a li nige ni pu ni wɛ. Wu bi fyagi pee sipyii pu na, bani Yawutuu pu bye pii, pee di bi yu na fo shi wusama bɛɛri w'a cekɔɔnrɔ pyi. ¹³ Cebooloo piimu bɛ pu jɛ Yawutuu ge, a pee bɛ di yaa Pyɛɛri na, na fɛɛ kɔn pii pu na. Lee funɔɔ ni a Barinabasi bɛ di yaa pu shuun shuun juuro ti na, na daha pu fɛni. ¹⁴ Ba nɛ pu ja, na pu ta pu ya jaari na sahaɔi ni Kile Jozaama pu wo can wu ni wɛ, a nɛ jo ni Pyɛɛri ni pu bɛɛri jii na. A nɛ wu pye: «Mu wemu wu jɛ Yawutu ge, a m'i sɔɔ na Yawutuu pu wo koo li yaha wà, na ganha na jaari shi wusama wo jaarigana na. Wee tuun wu ni jaaha na m'i giin nime m'i shi wusama bɛ karamu fo wu bɛ w'a Yawutuu pu wo koo li jaari wɛ?

Fo ma bu dà Yesu na m'a na shɔ

¹⁵ «Can wu jɛ wii, wèe kunni ya sii tii pye Yawutuu cegee. Wèe jɛ shi watii shɛɛn wɛ, pu jo na wee shi we shɛɛn ya Kile koo li cɛ wɛ. ¹⁶ Ga lee bɛ na, wèe bɛ ya li cɛ na jo ma jɛhɛ da Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya we koo jaari, lee wa da ga ma pye sipyitiimɛ Kile mu wɛ, fo ma bu dà Yesu Kirisa na. Lee wuu na wèe bɛ ya dà Yesu Kirisa na, kɔnhɔ Kile di wù pye sipyitiimɛɛ wee n'a daa wu baraga ni. Li wa nago Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu jɔmehɛɛ ki wo koo jaari w'a wèe pye sipyitiimɛɛ Kile mu-i dɛ. Bani sipya wa shishiin wa da já bye sipyitiimɛ Kile mu na ma yaha ma na Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu koo jaari wɛ.

¹⁷ «Ayiwa, wèe Yawutuu ba wùye shaa wù bye sipyitiimɛɛ Kirisa wo karijɛɛge ki funɔɔ ni, wèe ba

lee pyi, wèe bε ya ɲeri ni shi wusama ni nigin, pee piimu p'a wii jurumupyii ge. Wee tuun wu ni, ta lee wa li shεε na Kirisa w'a wèe tɔɔgɔ leni jurumu ni? Bada! ¹⁸ Ayiwa, nε na foro saliya wu keree tãan, na bye nε wu koo ɲaari wε, nε bu guri wee saliya we feni sanha na wu koo ɲaari, wee tuun wu ni nεyε pyaa ya saliya wu kyεεgi. ¹⁹ Nε xu Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu shizhaa na, kɔnhɔ di bye ɲii na, di da kapyenεε pyi Kile mu. ²⁰ Nε pye kanna p'a nε pinne kori ni Yesu Kirisa ni shiizhan korikoritige ki na. Nεyε pyaa ya ta pye nige ɲiifεεε ni wε; Kirisa wu ɲε ɲiifεεε ni nε zɔ wu na. ɲiifεεε temu ni nε wa nime ke koɲɔ ke na ge, nε naye kan Kile Ja wu mu. Nε kaa ya taan wu mu fo w'a sɔɔ na wuyε kan saraga nε wuu na. ²¹ Kile ya niime wemu kan nε mu ge, nε da ga wee she bada wε. Bani Kile da ba sipya jateni sipyitiime Musa wo saliya wu koo ɲaari baraga ni, lee ya li shεε na ɲunɔ ya pye Kirisa kaxulo na wε.»

3

Na dà Yesu na, lee funɲɔ ni Kile ya sipya jateni sipyitiime

¹ Yee Galasi shεen kunni, yee ɲε fungɔnyɔ baa fεε dε! Jɔgɔ wu d'a yee faanna mε wε? Yesu Kirisa ya xu xugana lemu na korikoritige ki na ge, yee ɲaha ya fiinɲε jo yee mu. ² N'a da yi yege kaa nigin yε na. Fεfεεε Munaa le Kile ya kan yee mu ge, Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu wo koo li ɲaari wuu na w'a li kan yee mu laa, yee ya Kile Jozaama pu logo na dà pu na ge, lee wuu na w'a li kan yee mu? ³ ɲaha d'a yee pye mε fungɔnyɔ baa fεε wε?

Yee ya kaa lemu ጎጋ ክጎን ni Kile Munaa sefeere ni ge, nahaa na yee di zhaa di yiyee pyaa wo sefeere taga lee ጎጋ to we? ⁴ Kile ya kanhama nigbo pemu yaha p'a na yee na ge, ጎጎጎጎ ya pye pee na-ε ge? Bada! Pee da ja bye ጎጎጎጎ baa we. ⁵ Kile wemu w'a wu Munaa li kaan yee mu, na kakanhaጎaa ki pyi yee te ni ge, wee tuun wu ni, yee ya ጎaari na sahaጎi ni Kile tudunmoo Musa wo saliya wu ni ge, lee wuu na w'a lee pyi laa, yee ya Jozaama pu logo, na da pu na dagana lemu na ge, lee wuu na w'a li pyi?

⁶ Kile Kafila w'a yi yu wee mu Ibirayima shizhaa na na: «Ibirayima ya da Kile na, a Kile di wu jate sipyitiime wu n'a daa wu wuu na.»* ⁷ Ni li ጎe mu, wee tuun wu ni yi li ce na jo piimu p'a daa Kile na ge, pee pu ጎe Ibirayima wo nagoo pee. ⁸ Kile Kafila w'a fenhε li she na shi wemu ጎe Yawutuu we, na wee shi wu be na ba da Kile na, Kile na pu pye sipyitiime pu n'a daa wu wuu na. Lee wuu na pe Jozaama pe ya fenhε jo Ibirayima mu na: «Kile na ba duba shi wu beeri mu mu baraga ni.»* ⁹ Lee wuu na sipyaa sipya w'a daa Yesu na ge, Kile na duba weefoo mu ba w'a duba me Ibirayima mu wu n'a daa wu funጎጎ ni Kile na we.

¹⁰ Sipyaa sipya w'a giin na Kile tudunmoo Musa wo saliya wu wo ጎጎmehεε ki koo ጎaari funጎጎ ni Kile da ba wee jate sipyitiime ge, Kile wo laጎi w'a to weefoo ጎጎጎጎ ni; bani l'a ka na:

«Sipyaa sipya wu ጎe wu ya saliya wu ጎጎmehεε
ki beeri koo ጎaari gbee ki ጎaarigana na-ε ge,

* **3:6** Zhenzi 15:6; Orome Sheen 4:3 * **3:8** Zhenzi 12:3

Kilɛ wo laɲi w'a to weefɔɔ ɲuɲɔ ni.»*

11 Ayiwa, l'a fiɲɲɛ yɛɛ na Kilɛ da já sipya wa shishiin jate sipyitiimɛ Kilɛ tudunmɔɔ Musa wo saliya wu koo ɲaari baraga ni wɛ. Bani l'a ka na:

«Sipya wemu w'a tii ge, wee na ba ɲii sicuumɔ ta n'a daa gbɔɔɔ ni.»*

12 Ga sipya wemu w'a giin wu Kilɛ tudunmɔɔ Musa wo saliya wu yɛ wo koo ɲaari pye wu tadanja ge, n'a daa ɲɛ yafiin bɛ weefɔɔ mu wɛ; bani l'a ka na:

«Sipya ya yaa ma wee saliya wu bɛɛri koo ɲaari ma na ɲii sicuumɔ ta.»*

13 Yesu Kirisa ya pa wèe shɔ saliya ɲɔmɛhɛɛ ki wo laɲi wu na. A wuyɛ pyaa di dugo wee laɲi we tàan wèe tɛge; bani l'a ka na:

«Sipyaa sipya p'a yirige suri tige ni na gbo ge, weefɔɔ ya laɲi.»*

14 L'a pye mu bɛ sanha kɔnhɔ duba wemu ɲɔmɛɛ Kilɛ bi lɔ Ibirayima mu ge, wee di nɔ shi wusama bɛɛri na Yesu Kirisa baraga ni; na fara lee na sanha, Kilɛ ya Fɛfɛɛɛ Munaa lemu bɛ wo ɲɔmɛɛ lɔ ge, wù já lee bɛ ta n'a daa baraga ni.

Kilɛ ya ɲɔmɛɛ lemu lɔ ge, Musa wo saliya wu da já lee fiin wɛ

15 Na cebooloo, n'a da ɲaha sheshɛɛɛ ta lɔ sipyii wo keree pyeganaa na. Ali sipya yɛ pyaa mɛhɛ kaa la ɲɔmɛɛ lɔ, na li ka, na xhɔ na wu kabee taha kee wɛɲɛ ki na, sipya watii da ga já lee ɲɔmɛɛ le kyɛɛgi,

* **3:10** Duterɛnɔmɛ 27:26

* **3:11** Habakuki 2:4

* **3:12**

Levitike 18:5 * **3:13** Duterɛnɔmɛ 21:23

kelee na la fara li na wε. ¹⁶ Kile w'a bi nɔmεε lɔ Ibirayima ni wu kadugo yiri shi shen mu. Li ya ta ka Kile Kafila wu ni na jo «wu ni wu kadugo yiri shi shεen» ma na giin sipyiηehεmεε kaa w'a byi wε, ga shi shen nigin ye kaa Kile Kafila w'a jo na: «Wu ni wu kadugo yiri shi shen.»* Wee wu ηε mε Kirisa. ¹⁷ Yemu n'a giin di jo ge, yee yi wa mε. Kile w'a kariηεεge nɔmεε lɔ Ibirayima mu. A yee xhuu shishεεre ni kelee taanri (430) di doro, a Kile di na pa Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu teηε. Lee funηɔ ni, Kile ya nɔmεε lemu lɔ Ibirayima mu ge, Musa wo saliya wu da já lee nɔmεε le kyεegi, kelee na li jomɔ pu ηeri wε. ¹⁸ Ga cεn wemu Kile ya gaan ge, wee da bi daa Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu baraga ni, wee tuun wu ni wee cεn wu bi da bye nige nɔmεε li wo wu wε; na ta Kile d'a wu wo cεn wu kan Ibirayima mu ma ni, nɔmεε li baraga ni.

Lemu na saliya nɔmεhεε k'a kan wèe mu ge

¹⁹ Wee tuun wu ni saliya nɔmεhεε ki wo kakaan ηunηɔ di ηε leke wε? Ki kakaan ηunηɔ ki ηε, kapyegee kiimu ki ηε ki ya be Kile mu-i ge, kɔnhɔ wèe di kee cε. Ga kee saliya nɔmεhεε k'a yaa na pye wà, Kile ya nɔmεε li lɔ Ibirayima wo kadugo yiri shi shen wemu shizhaa na ge, fo wee ba ba. Mεlekεε pu bi saliya nɔmεhεε ki kaan Musa mu, Musa di ki yu sipyii pu mu. ²⁰ Kayaama ya luu kaa lemu na ge, lee ηε kabaηa nigin kajii wε. Kile di ηε wu ye nigin do.

²¹ Ta lee wa li shεε na Kile ya nɔmεε lemu lɔ ge, na Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu w'a lee nɔmεε

* **3:16** Zhenεzi 13:15; Zhenεzi 24:7

li kaala ya? Bada! Saliya ɲɔmɛhɛɛ kii k'a kan ge, kee da bi da já da ɲii sicuumɔ kaan sipyii mu, wee tuun wu ni sipyii bi da já da byi sipyitiimɛɛ Kile ɲaha tãan, saliya ɲɔmɛhɛɛ ki baraga ni. ²² Ga l'a ka Kile Kafila wu ni na jurumu wo fanha ke ki ɲɛ konɔ sipyii bæeri na. Lee funɲɔ ni Kile ya lemu wo ɲɔmɛɛ lɔ ge, kɔnhɔ lee di gan n'a daa fɛɛ pu mu pu n'a daa wu baraga ni Yesu Kirisa na.

²³ Ayiwa, Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya we, wee wu bi fɛnhɛ pye wèe ɲunɔ ni, yani n'a daa wu wu pa ge. A wee saliya we di gori yaha wèe ɲunɔ ni fo na shɛ nɔ n'a daa wu shɛduun wu na. ²⁴ Lee funɲɔ ni a saliya wu bye wèe ɲaha covɔɔ, fo na shɛ Kirisa pye w'a pa; kɔnhɔ wèe di bye sipyitiimɛɛ Kile ɲaha tãan n'a daa baraga ni. ²⁵ Ba ni n'a daa wu wo koo li d'a pa nimɛ, wèe da já bye nige wee ɲahagbaacomɔ wu kenɛ na wɛ. ²⁶ Bani yee bæeri ya pye Kile nagoo n'a daa baraga ni Yesu Kirisa na. ²⁷ Yee piimu bæeri p'a batize Kirisa wo kariɲɛɛɛ ki ni ge, yee ya ɲeri ba Kirisa yɛ pyaa ɲɛ wɛ. ²⁸ M'a pye Yawutu la, m'a pye shi watii shɛn la; m'a pye bulo la, ma shiin ya pye bulo wɛ la; m'a pye ná la, m'a pye cee la; le la shishiin ɲiɲɛ ɲɛ nige wɛ. Bani yi bæeri ya ɲeri nigin Yesu Kirisa wo kariɲɛɛɛ ki funɲɔ ni.

²⁹ Ayiwa, yi bi ɲɛ Kirisa wuu, y'a pye Ibirayima wo nagoo. Kile ya cɛn wemu wo ɲɔmɛɛ lɔ Ibirayima mu ge, yi bɛ na ba wee ta.

4

¹ Yemu n'a giin di jo ge, yee yi wa mɛ. Pya wemu na ba cɛn lɔ ge, na wu yaha wu nɔhɔpiire ni, waagi wa shishiin ɲɛ wu ni bulo tɛ ni wɛ, alí na li ta bɛ wee wu ɲɛ tofɔɔ wu wo yaɲmuyɔ yi bæeri kafɔɔ. ² Na wu

yaha wu nɔhɔpiire ti ni, sipyii pu da da wu kasɛri, na wu keree yari, tuun wemu tofɔɔ w'a gbegele yaha ge, fo wee tuun we bu shɛ nɔ. ³ Mu wèe bɛ di bye. Tuun wemu ni wèe bɛ bi bye ba nɔhɔpiire jɛ-ɛ ge, ke koŋɔ ke wo keree bulooro ni wèe di bye. ⁴ Ga Kilɛ ya tuun wemu gbegele ge, ba wee ya pa nɔ wɛ, a wu wu Ja wu tun na pa. A cee di wu se. A wu bɛ di jé saliya jɔmɛhɛɛ ki wo fanha ki nɔhɔ ni. ⁵ Piimu pu bye saliya jɔmɛhɛɛ ki wo fanha ki nɔhɔ ni ge, kɔnhɔ wu pee jɔŋɔ wolo. A wèe di bye Kilɛ nagoo. ⁶ Yee ya pye Kilɛ nagoo, lee wuu na Kilɛ ya wu Ja wu Munaa li tun l'a pa jé wèe zɔlɔɔ pu ni. Lee Munaa le w'a wu yiri: «Aba» Lee kɔri jɛ na: «Wù To». ⁷ Lee wuu na ma jɛ nige bulo wɛ, ga m'a pye Kilɛ pya. Ba ni m'a pye Kilɛ pya, w'a yanmuyɔ yemu jɔmɛɛ lɔ wu nagoo pu mu ge, ma bɛ na ba yee ta.

Pɔli ya wu funɔɔ shaa ni Galasi shɛɛn kaa ni

⁸ Taashiine ni, na yee ta yee sanha Kilɛ cɛ wɛ, pɛɛɛɛ yanmuyɔ ya wo buloo yee di bye, na ta yee pɛɛɛɛ yanmuyɔ ye di jɛ Kilɛ ye pyaa wɛ. ⁹ Ga nime yee ya Kilɛ cɛ. Nɛ yaa na jo Kilɛ yɛɛ w'a yee cɛ. Naha na yee di giin di guri yee koŋɔ yanmuyɔ baraga baa woyo ye fɛni wɛ? Naha na y'i zhaa di yiyɛ le yee jɔŋɔ baa yanmuyɔ ye wo bulooro ti ni sanha wɛ? ¹⁰ Yee ya caŋa jɛhɛɛ kii pɔrɔŋɔ kii na, na fara yeye ya na, ni tɛɛgɛɛ, ni yee, na yee jatɛni na toro yi saya tãan. ¹¹ Nɛ lemu bɛɛri pye yee mu ge, nɛ funɔɔ k'a pɛn jo lee bɛɛri ganha ba bye jɔŋɔ baa kaa wɛ.

¹² Na cebooloo, n'a yi jɛɛri, yi jɛri ba nɛ jɛ wɛ, bani nɛyɛ pyaa ki bɛ ya jɛri ba yee jɛ wɛ. Yee kunni ya ta kakuunɔ la shishiin pye nɛ na wɛ. ¹³ Yeeyɛ pyaa ya li cɛ na yama p'a nɛ pye nɛ kori yee mu, na

Kilɛ Jozaama pu jo yee mu taashiinɛ li ni. ¹⁴ Ali na li ta bɛ nɛ wo yama p'a kanhama shan yee ɲuŋɔ ni, lee bɛ na yee ya ta nɛ tánha, kelee na na she wɛ. Ga yee ya nɛ co xuuni ba Kilɛ wo mɛlɛkɛ wa ɲɛ wɛ, ma na da giin na nɛyɛ pyaa ki ɲɛ Yesu Kirisa wɛ. ¹⁵ Yee funyɔ bi sii taan wee tuun wu ni. A kee fundanga k'i gari mii wɛ? Nɛ li cɛ nakaara baa jo li da bi da já bye kunni, yee bi da zɔɔ na yi ɲɛpyaa ki wolo na taga nɛ wogoo ki faa. ¹⁶ Wee tuun wu ni, nɛ na can jo yee ɲii na, lee l'a nɛ ɲɛri yee pɛn nime gɛ? ¹⁷ Pii sipyii pii funɲɔ ki wa p'i yee ɲaha ɲɛri puyɛ yíri. Ga pu wo fungaa le, lee di ya ɲɔ wɛ. P'a giin p'i nɛ ni yee laha wùyɛ na, kɔnhɔ yee di daha pu fɛni. ¹⁸ Kaa lemu li ɲɛ nizaana ge, na yatɛnyɛ waha lee kaa le fɛni, lee ya ɲɔ. Li wa nago nɛ bu bye yee tɛ ni tuun wemu ni, y'i na yatɛnyɛ waha wɛ, ga y'a yaa na yatɛnyɛ waha tuun bɛɛri ni. ¹⁹ Na nagoo, nɛ ɲɛ ba layama ɲɛ wɛ, ali nime we bɛ ni nɛ ɲɛ na yee laa yá fo Kirisa wo ɲaarigana le ga ba she ɲaa yee ni. ²⁰ Nɛ funɲɔ k'a sii pye fo na nɔ yee yíri nime, kɔnhɔ di jo ni yi ni jogana la betii na, bani yee kaa l'a nɛ ɲaha wɔ fo xuuni.

Sara ni Agari keree

²¹ Yee piimu p'a giin di daha Kilɛ tudunmɔɔ Musa wo saliya ɲɔmɛhɛɛ ki fɛni ge, wee tuun wu ni kee saliya ɲɔmɛhɛɛ k'a yemu yu ge, yee ya yee nuri bɛ-ɛ gɛ? ²² L'a ka Kilɛ Kafila wu ni na jalaa shuun Ibirayima bi ta. Ja nigin wa wu bi ta bulozhɔ na, na ja nigin wusama ta cee wa na wemu ɲɛ bulo wɛ. Wee bye wuyɛ pyaa wo shɔ. ²³ Bulozhɔ w'a wu wo pya wu ta ba cɛɛ ya sii na nagoo taa wɛ. Ga cee wemu w'a pye wu ɲɛ bulo wɛ ge, wee ya wu wo

pya wu ta lee tagana li na wε. Kile w'a fenhe pya wu nɔmεε lɔ wu mu, a wu na pa wu ta. ²⁴ Kóri wa wu nε kii keree kii na, wee we. Pii cèe shuun we, pee nε karijεεγε nɔmεhεε shuun. Karijεεγε nɔmεε lemu l'a lɔ Sinayi faabobonɔ ki na ge, buloo pu nε lee nɔmεε li wo nagoo pee. Agari* wu nε ba lee karijεεγε nɔmεε li nε wε. ²⁵ Agari nε ba Sinayi faabobonɔ ki nε wε, Arabi ni. Wee Agari we wu nε ba nijaa wo Zheruzalemu kulo li nε wε, bani sipyii piimu bεeri pu nε Zheruzalemu ni ge, pee bεeri nε saliya nɔmεhεε ki wo buloo. ²⁶ Ga Zheruzalemu wemu wu wa fugba we ni ge, wee nε bulo wε. Wee Zheruzalemu we wu nε wèe wo nu we. ²⁷ Bani l'a ka Kile Kafila wu ni na:

«Cee we, mu wemu wu nε ma sanha pya ta ja-ε ge,
ma funɔ ki taan.

Mu wemu wu nε mu ya laa yama ce-ε ge,
ta xhuulo fundanga keɲε ni.

Bani p'a jaha wolo cee wemu ni ge,
wee wo nagoo pu na ba nεhε

Na toro cee we ni wu poo wu wo nagoo pu taan.»*

²⁸ Lee wuu na, na cebooloo, yee kunni ya se na saha ni nɔmεεlɔ li ni, ba Kile ya Ishaaga nɔmεε lɔ mε Ibirayima mu wε. ²⁹ Fo wee tuun wu ni, pya wemu Agari ya se ba cèe ya sii na nagoo seni-i ge, wee bi we wu pya wu kana, wemu w'a ta Kile Munaa li wo fanha ni ge. Lee ninunɔ l'a byi ali nijaa we bε ni. ³⁰ Ga yeke y'a ka Kile Kafila wu ni wε? L'a ka na:

* **4:24 Agari:** Pii w'a yu na Ajara kelee Ajaratu, kelee Jaara.

* **4:27** Ezayi 54:1

«Bulozhɔ we ni wu ja wu kɔri.

Bani bulozhɔ wu wo ja wu ya yaa wu pinne
 cen wu na ni we wu pya wu ni we,
 wemu wo nu wu ɲɛ wu ɲɛ bulo we ge.»*

³¹ Na cebooloo, lee funɲɔ ni wèe ya ta pye bulozhɔ wu wo nagoo we, ga cee wemu wu ɲɛ wu ɲɛ bulo we ge, wee wo nagoo wèe ɲɛ.

5

Kirisa ya wèe pye wùye wuu

¹ Kirisa ya wèe ɲunɔ wolo, kɔnhɔ wù sii pye wùye wuu can can na. Lee wuu na, yi la le yiyɛ ni, y'i gori yaha pee yahama pe ni. Yi ganha bu da guri nige kadugo di ba yiyɛ le sanha bulooro ni we. ² Nɛ Pɔli, n'a da yi jo yi mu, yi bu daa na yi tadanɔ pye cekɔɔnrɔ, wee tuun wu ni Kirisa ya lemu beeri pye yi mu ge, lee da yaaga ɲɔ yi na we. ³ N'a da guri di yi jo yi mu sanha jo sipyaa sipya w'a wuyɛ kan p'a kɔn ge, weefɔɔ ya yaa w'a Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya ɲɔmɛhɛɛ ki beeri koo ɲaari w'a fani. ⁴ Yee piimu pu wa Kile tudunmɔɔ Musa wo saliya wu koo ɲaari, na giin na wee wo koo ɲaari funɲɔ ni Kile da ba yee jate sipyitiimɛɛ wuyɛ ɲaha tɔan ge, yee ya yiyɛ waa laha Kirisa na. Yee niɲɛ ɲɛ nige Kile wo niimɛ wu ni we. ⁵ Wèe kunni, tadanɔ wa wèe mu na jo Kile na ba wèe jate sipyitiimɛɛ wuyɛ ɲaha tɔan, bani wèe wa daa Kirisa na. Lee wo sigimɛ ni wèe ɲɛ Kile Munaa li baraga ni. ⁶ Sipya wemu bu bye ni Yesu Kirisa ni kariɲɛɛge ni, wufɔɔ ya cekɔɔnrɔ pye yoo, wu shiin yaa cekɔɔnrɔ pye-e yoo, lee la shishiin niɲɛ ɲɛ we. Ga lemu li ɲɛ kagbɔɔ

* **4:30** Zhenzi 21:10

li ge, lee li wa na jo wèe pu dà wu na. Wee n'a daa we ya yaa na wuyε shεε taanηεεγε funηo ni.

⁷ Yee shεgana li bi ηo xuuni n'a daa wu koo li ni. A jogɔ di ba yi yereηε, na yi kurunɔ can wu koo na wε? ⁸ Kile wemu w'a yee yiri, na yee pye wuyε wuu ge, yee kunni ya dà li na na ke fungongɔ ke ka tuugo ya yiri wee yiri wε. ⁹ Ta yee ya li ce na jo: «Shizhenherε nifenhεfenhεηεε ki ma myedanhηo bεeri pye k'a fugɔfugɔ yiri wε?» ¹⁰ Ga lee bε na, nε dà li na Kafɔo ni, jo fungongɔ katii wa da digi yi mu wε. Ga sipya wemu w'a ma ni piinηε ki ni ge, wu pye sipyituugo bεeri, Kile na ba kiiri kɔn wu na.

¹¹ Na cebooloo, li da bi da nago cekɔonrɔ ti wo keree nε bε ya yu, nago ma bu cekɔonrɔ pye lee na já ma shɔ, pu bi da da nε kana nige wε. Yesu Kirisa wo korikoritige ki wo xu wu wo yεε li bε nε byi ge, lee bε bi da waha sipya wa shishiin na wε. ¹² Sipyii piimu p'a yee piinηε mε ge, pee ya mεhε yaa na sii kɔn laha yee na fεεfεε.

¹³ Yee kunni na cebooloo, Kile w'a yee yiri, na yee pye yiyε wuu. Ga yi ganha bu da lee pye kanyunɔ yi da yi wo nidaan keree pyi wε. Ga y'a kapyenεε pyi yiyε mu ni taanηεεγε ni. ¹⁴ Bani Kile tudunmɔo Musa wo saliya ηomεhεε ki bεeri wa daa le ηomεε nigin we funηo ni na: «Ma sipyijii wu taan ma mu ba mayε pyaa ki ηε wε.»* ¹⁵ Yi bu daa na yiri yiyε feni ba nanja yaaya ηε wε, na yiyε coni na xhaa, na yiyε pahala wε. Yi bu bye y'i ya kaseεge yaha yiyε na wε, yi na ba yiyε kyεεgi xhɔ.

Sipya nidaan ni Fεfεεε Munaa nidaan

* **5:14** Levitike 19:18; Marika 12:31

¹⁶ N'a da yi jo waha yi mu jo y'a jaari Kile Munaa fanha ni. Lee bu bye, wee tuun wu ni yi da daha nige yiyε pyaa wo jidaan keree feni wε. ¹⁷ Bani lemu li jε sipya wo jidaan ge, lee jε Kile Munaa wo jidaan wε. Kile Munaa li bε wo jidaan di jε sipya bε wo jidaan wε. Ye shuun we ya beni wε, lee funḡo ni yee funḡo ma bye yi da keree kiimu pyi ge, yee da já da kee pyi wε. ¹⁸ Ga Kile Munaa li bu yee jaha co, wee tuun wu ni Kile tudunmḡo Musa wo saliya jḡmehεε ki fanha da bye nige yee na wε.

¹⁹ Na ta keree kiimu ki jε sipya wo jidaan keree ge, kee ya fiinjε. Kee ki wa mε: Dḡdḡrḡ, cemḡhḡrḡ, shiige baara keree, ²⁰ yapεregaanra ni siganma, makḡḡ, yokḡḡnrḡ ni jεpεen, loyiriguunḡ, nakaara niguuro, beganhara ni waagi, ²¹ jεgbḡḡ, singbaa, laara keree ni ki tuugo keree. N'a da yi jo waha yi mu ba n'a tee yi jo toro yi mu wε, jo sipyii piimu p'a kii keree kii shi pyi ge, jo wee wa shishiin da ga jε bada Kile wo saanra ti ni wε.

²² Ga Kile Munaa ya keree kiimu leni sipya zḡ ni ge, kee jε: taanjεεge, fundanga, japinjε, loxulo, jubenjε, saama, jḡmεε fεε, ²³ lotaan, ni na já mayε na. Saliya wa shishiin da já kii keree kii kaala wε. ²⁴ Bani piimu bεeri pu jε Yesu Kirisa wuu ge, pee bεeri ya pu wo ceepuuro lakuunḡ ni ti jidaan keree ki bεeri pinne kori ni Yesu ni korikoritige ki na.

²⁵ Kile Munaa l'a jḡi sicuumḡ nivomḡ kaan wεe mu. Lee wuu na, wεe bε ya yaa na Kile Munaa li yaha l'i wḡ jaha co. ²⁶ Wḡ ganha ba wḡyε pεle wε! Wḡ ganha ba jḡyegere keree pyi wḡyε na wε! Wḡ ganha ba jεpεenkeree pyi wḡyε na wε!

6

N'a daa fεε ya yaa na puyε tεri

¹ Na cebooloo, yi ba sipya wa ta wu na kakuuṅṅo pyi, yee piimu p'a jaari na sahanji ni Kile Munaa li wo jidaan wu ni ge, yee pu weefo yeri ni loxulo ni. Yiye pyaa be di kasεεge yaha yiye na, kōnhō yi be ganha ba jin nōwuuro ni wε. ² Y'a yiye juṅṅo tuguro luu! Yi ba lee pyi wee tuun wu ni yi na da Kirisa wo saliya wu wo jomεhεε ki koo jaari. ³ Sipya wa ba wuyε wii na wee w'a pōrō pusamaa na, wuyε weefo ya faanna, bani wu jε yafin be wε. ⁴ Wa bεeri ya yaa na wu torogana li sεeri xuuni, wu bu wu keṅε nibyegee ki ta k'a jō, wee tuun wu ni, wu na funṅṅo taan kee nibyegee ki wuu na. Wu ya yaa w'a kee luu w'a daanna ni watii wo nibyegee ni wε. ⁵ Bani wa bεeri na ba yere ni wu labye fin ni Kile jaha tāan. ⁶ Piimu p'a yi taanni Kile Jomō pu ni ge, y'a yaa y'a pee tahaa kaan yi keṅε yanmuyō nijeye yi bεeri ni.

Ma bu lemu nugi, lee ma da ba gōn

⁷ Yi ganha ba yiye faanna-ε dε! Sipya ya zhεheni Kile na wε. Ma bu lemu nugi, lee ma da ba gōn. ⁸ Ma ba mayε pyaa wo jidaan lakuuṅṅo keree pyi, wee tuun wu ni ma na ba xu ta lee wo kuduun. Ga ma ba Kile Munaa jidaan kere pyi, wee tuun wu ni ma na ba jūi sicuumō nixhōbaama ta lee wo kuduun. ⁹ Wū ganha bu da ganha kasaanāa bye tāan wε, bani wū bu bye wū ya yatenyε gbo lee bye tāan wε, wū na ba li kuduun ta wu taduun ni. ¹⁰ Wee tuun wu ni, na li pyeduun yaha wū mu, w'à yaa w'à kasaanāa pyi sipyii bεeri na. Wū cebooloo

piimu ni wù ƚε n'a daa wu ni ge, pee susu na w'à yaa na kasaanƚaa ki pyi.

Naxɔɔrɔ kafila

¹¹ Ayiwa, go y'a kii kamapyaa nigbɔhɔɔ kii ƚaa gε, nεyε pyaa k'a kii ka na tun yi mu. ¹² Sipyii piimu p'a giin pu tɔn di daan sipyii mu ge, pee p'a yee fɔri na fo yee bu cekɔɔnrɔ pye. P'a lee pyi kɔnhɔ sipyii ganha ba pu kana wε, bani pu ba yu na Kirisa na xu korikoritige ki na, na lee wo baraga ni sipya da já zhɔ, sipyii na da pu kana. ¹³ Na ta pee piimu p'a kɔn ge, pee ya ta na Kilε tudunmɔɔ Musa wo saliya wu korogoo ki bεeri ƚaari wε. Ga p'a giin yee di cekɔɔnrɔ pye, kɔnhɔ p'i da puyε pεε na yee ya sɔɔ na daha pee feni. ¹⁴ Nε kunni wa da ga kaa la shishiin kaa taga nayε pεε wε, fo wù Kafɔɔ Yesu Kirisa wo korikoritige ke. Kee korikoritige ke wuu na, kɔɲɔ yanmuyɔ bεeri y'a ƚeri nε mu ba yaxuyo ƚε wε, a nε bε di ƚeri ba gbo ƚε wε yee kɔɲɔ yanmuyɔ yi mu. ¹⁵ M'a cekɔɔnrɔ pye la, ma ya cekɔɔnrɔ pye-e la; lee la shishiin niƚε ƚε wε. Niifεεε nivɔrɔ temu Kilε ya gaan wèe mu ge, tee ti ƚε kagbɔɔ le. ¹⁶ Piimu bεeri p'a tee ƚiifεεε nivɔrɔ ti koo ƚaari ge, Kilε wo ƚaƚiƚε ke, ni wu ƚiƚaara te ti tigi pee bεeri na, na fara Kilε wo Izirayeli wu na, wee wemu wu ƚε Kilε wo nagoo pu ge.

¹⁷ Ayiwa na co niƚaa na, sipya wa shishiin ganha ba na ƚaha wεrɛƚε nige ni lee kaa ni wε, bani fε pe pu wa nε ceesεεgε ki na ge, pee ya li shεε na Yesu wo bulo nε ƚε.

¹⁸ Na cebooloo, wù Kafɔɔ Yesu Kirisa wo niime we wu kori yaha ni yi ni. Amiina.

KARINĒĒGE NŌMĒE NIVONŌ
New Testament and Shorter Old Testament in
Senoufo, Mamara

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mamara Sėnoufo (Sėnoufo, Mamara)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2014-08-10, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

85728ed7-78f8-58e8-8967-0e976c0c2423